

**การจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อการจัดการเศรษฐกิจระดับครัวเรือน**
**Household Accounting Based on the Sufficiency Economy Philosophy
for the Household Economy Management**

ภาวินีย์ ธนาอนวัช¹
Pawinee Thanaanawat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้ทราบถึงความรู้และทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติของผู้ที่เคยเข้ารับการอบรมและผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ และ 3. เพื่อเป็นตัวแบบในการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 719 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ และเลือกตัวอย่างในแต่ละตำบลด้วยวิธีสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมฯ ต้องการความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ระดับความรู้ของกลุ่มที่เคยเข้ารับการอบรมฯ มีความรู้อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 61.49 ส่วนกลุ่มที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมฯ ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 45.3 ทัศนคติเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มที่เคยเข้ารับการอบรมฯ-ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือรู้จักคำว่าเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนทัศนคติของกลุ่มที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมฯมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือเศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต-ทัศนคติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้งสองกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด การนำความรู้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือน มาช่วยในการวางแผนการออมในอนาคต สาเหตุและปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มที่เคยเข้ารับการอบรมฯ เพื่อต้องการทราบรายรับ รายจ่ายของครัวเรือนและต้องการยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง ส่วนกลุ่มที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมฯ พบว่าส่วนใหญ่ไม่จัดทำบัญชี เนื่องจากไม่เข้าใจรูปแบบ/วิธีการจัดทำบัญชีและเสียเวลาในการจัดทำบัญชี-และทั้งสองกลุ่มมีความสนใจเข้าร่วมโครงการการจัดทำบัญชีครัวเรือนถ้ามีการจัดทำโครงการขึ้นถึงจำนวน 87.6 และ 71.3 ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords); บัญชีครัวเรือน; หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Received: 2022-11-14 Revised: 2022-12-27 Accepted: 2022-12-28

¹สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Accounting Faculty of Management Sciences Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
Corresponding Author e-mail: pawinee@aru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were 1. to investigate the knowledge and attitudes of the people towards the preparation of household accounting according to the Sufficiency Economy Philosophy, 2. to compare the attitudes of previous trainees and those who had never attended training on this topic from any other organization, and 3. to create a model for developing a household accounting system. The sample consisted of 719 people in Sai Yok District, Kanchanaburi Province, using stratified random sampling and subsequently sampling in each sub-district by simple random sampling. The research tool was a questionnaire, then the results were analyzed and processed with a statistical software package for social science research (SPSS). The results revealed that the group who had attended the training needed additional knowledge to be applied in daily life. The level of knowledge on this topic of the previous trainees, 61.49%, was at a high level, while 45.3% of the newcomers was at a moderate level. The attitudes of previous trainees toward sufficiency economy principles were at the highest level on the meaning of sufficiency economy, while the attitudes of the newcomers were also at the highest level on the usefulness of sufficiency economy for their life. The attitudes of previous trainees and newcomers toward household accounting were at the highest level on the application of knowledge for their future savings. The major reasons for the previous trainees' having household accounting were because they wanted to know the income-expense of the families and apply the sufficiency economy principles of His Majesty the King as a guide to lead their everyday life. As for the newcomers, it was found that they had never had household accounting due to the lack of knowledge of the model and how to do it and thought that it was a waste of time. Importantly, Both the previous trainees and the newcomers were interested in attending any future household accounting project at 87% and 71.3% respectively.

Keywords: Household Accounts; Sufficient Economy

บทนำ (Introduction)

ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติ ในปัจจุบันประเทศไทยได้ดำเนินการแก้ไข ปัญหาความยากจนเพื่อยุติความยากจนในทุกมิติอย่างบูรณาการภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 -2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) โดย น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนา โดยมีการสำรวจภาวะเศรษฐกิจ

และสังคมของครัวเรือน พบว่าสถานการณ์ความยากจนของประเทศไทยมีทิศทางดีขึ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) จากปัญหาความยากจนดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลให้ประชาชนคนไทยต้องตระหนักถึงการดำรงชีวิตอย่างไรเพื่อให้ตนเองมีความพร้อมในการรับมือกับสิ่งที่กำลังเปลี่ยนแปลงในสมัยก่อนนั้นการดำรงชีวิตอยู่แบบพอมีพอกินเพียงพอให้พอแก่การยังชีพในครอบครัวก็ทำให้ครอบครัวมีความสุขได้ แต่ในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้ความไม่แน่นอนจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างที่เปลี่ยนไปทำให้คนเราต้องดิ้นรนเพื่อการอยู่รอดภายใต้เศรษฐกิจปัจจุบัน ประชาชนในระดับรากหญ้าที่มีรายได้น้อยได้รับผลกระทบโดยตรงจากภาวะเศรษฐกิจที่มีค่าครองชีพสูงขึ้น อันเนื่องมาจากต้นทุนต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้น ทำให้ต้องทำงานหนักเพื่อให้พอต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ซึ่งเครื่องมือสำคัญในการจัดการเศรษฐกิจระดับครัวเรือนได้อย่างหนึ่งคือ การจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยอาศัยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นเรื่องของความสมดุลในเรื่องรายรับ รายจ่ายในครัวเรือน โดยจะต้องอาศัยการจดบันทึกข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อช่วยในการวางแผน มีสติในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและเป็นแนวทางในดำเนินชีวิตแบบพอเพียงอย่างถูกต้องเพื่อช่วยลดปัญหาความยากจน จึงเป็นเหตุผลที่สำคัญเพื่อให้เกิดงานวิจัยขึ้นนี้ ดังนั้นผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความรู้และทัศนคติของประชาชน ในเขตอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติของผู้ที่เคยเข้ารับการอบรมและผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ และเพื่อเป็นตัวแบบในการศึกษาและพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนของชุมชนอื่น ๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนและมีทัศนคติที่ดีจะทำให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้ และสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างแท้จริงเพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำซึ่งเป็นชนวนนำไปสู่ความยากจน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อให้ทราบถึงความรู้และทัศนคติของประชาชนในเขตอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้และทัศนคติของผู้ที่เคยเข้ารับการอบรมและผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ
3. เพื่อเป็นตัวแบบในการศึกษาและพัฒนาต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้กับชุมชนอื่น

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความรู้และทัศนคติของประชาชน ในเขตอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติของผู้ที่เคยเข้ารับการอบรมและผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้

แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นประชาชนในอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีจำนวนทั้งหมด 60,085 คน (กรมการปกครอง สำนักบริหารการทะเบียน, 2564) แบ่งออกเป็น 7 ตำบล ดังนี้ ตำบลวังกระแจะ ตำบลลุ่มสุ่ม ตำบลท่าเสา ตำบลสิงห์ ตำบลไทรโยค ตำบลศรีมงคล ตำบลบ้องตี้

กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขต อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร จึงได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ตามวิธีการ ดังนี้

1) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1) ประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จังหวัดกาญจนบุรี, 2561-2564) มีจำนวน 322 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากการใช้สูตร Yamane (นิรมล กิติกุล, 2552)

1.2) ประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีจำนวน 397 คนโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตร Yamane (นิรมล กิติกุล 2552:95)

2) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และในแต่ละชั้นภูมิจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Random Sampling)

จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 719 คน เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มชาวบ้าน ดังนั้น เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความคลาดเคลื่อนในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากการไม่เข้าใจคำถามทำให้กรออกแบบสอบถามไม่ได้และแบบสอบถามไม่สมบูรณ์จากสาเหตุต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงวางแผนเก็บข้อมูลเพิ่มเติมขึ้นร้อยละ 35 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้รวม 970 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว รายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัว และข้อมูลเกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอบรม ฯ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำบัญชีครัวเรือนซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้ข้อมูลจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ ประกอบด้วยการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจ

พอเพียงแบบพื้นฐานการบันทึกบัญชีครัวเรือนและประโยชน์ของการทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 15 ข้อ โดยคำถามแต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก มีเกณฑ์ให้คะแนน คือตอบถูกมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน ตอบผิดมีค่าเท่ากับ 0 คะแนน คะแนนที่ได้จากการสอบวัดความรู้ได้นำมาปรับฐานคะแนนเป็นร้อยละและสรุปผลคะแนนการวัดความรู้ออกเป็น 3 ระดับ คะแนน 80-100 หมายถึงมีความรู้อยู่ในระดับสูง คะแนน 60 – 79 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง คะแนน 0-59 หมายถึง มีความรู้ในระดับต่ำ (เสรี ลาโชจน์, 2552)

ส่วนที่ 2 ทศนคติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้กำหนดน้ำหนักคะแนนดังนี้ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อยระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสาเหตุ/ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. จัดประชุมชี้แจงถึงขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับทีมเพื่อเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดส่งแบบสอบถามให้กับตัวแทนชุมชนทั้ง 7 ตำบล จำนวน 1,100 ชุด และได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด 978 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88.90

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยคัดเลือกเอาฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ได้จำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 725 ชุด ซึ่งเป็นจำนวนที่มากกว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณไว้ในเบื้องต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package For the Social Sciences) ซึ่งประกอบด้วยค่าสถิติดังนี้

1. ค่าความถี่และค่าร้อยละเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม รายได้-ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนและข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน

2. ค่าร้อยละคะแนนที่ได้จากการทดสอบความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อวัดระดับและการจัดทำบัญชีครัวเรือน

3. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการจัดการเศรษฐกิจระดับครัวเรือน ของประชาชนในเขตอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี สรุปผลการวิจัยได้ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมฯ พบว่า

ประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.2 มีอายุระหว่าง 26 -35 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.4 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 29.8 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 27.0 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 18.6 รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือนส่วนใหญ่ มากกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.2 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน อยู่ที่ 5,001-7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.9 รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือนส่วนใหญ่มากกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.1 รองลงมามีรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน 3,000-5,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 23.3

ประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.7 มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.0 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 39.3 รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 16.4 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 33.0 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 28.5 รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือนส่วนใหญ่ อยู่ที่ 3,000 - 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน 5,001-7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.7 รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน 3,000 - 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.3 รองลงมามีรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน/เดือน ต่ำกว่า 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.9

ส่วนที่ 2 ระดับความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงระดับความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้แบบทดสอบในการวัดความรู้ แบ่งระดับความรู้โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานในการวัดมี 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับกลาง และระดับสูง พบว่าความรู้ของประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ในระดับสูง มีผลคะแนนตั้งแต่ 12 คะแนนขึ้นไป จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 61.49 รองลงมาเป็นผู้มีความรู้ในระดับปานกลาง มีผลคะแนนระหว่าง 9-12 คะแนน มีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 28.88 ส่วนความรู้ของประชาชนที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ในระดับสูง มีผลคะแนนระหว่าง 9-12 คะแนน มีจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.34 รองลงมาเป็นผู้มีความรู้ในระดับปานกลาง มีผลคะแนน ตั้งแต่ 12 คะแนนขึ้นไป จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.58

ส่วนที่ 3 ทศนคติเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำบัญชีครัวเรือน

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติและการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมและประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรม โดยแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย

(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการแจกแจงความถี่ พบว่าทัศนคติเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร ที่เคยเข้ารับการอบรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.94 ในเรื่องรู้จักคำว่าเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.40 เกี่ยวกับการนำความรู้จากแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่น ๆ ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรที่เคยเข้ารับการอบรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 3.64 ในเรื่องความรู้ที่ได้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยในการวางแผนการออมในอนาคตได้ รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 ในเรื่องครอบครัวได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ครอบครัวมีเงินออมมากขึ้น ส่วนทัศนคติการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.17 เกี่ยวกับขั้นตอนในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยาก

ทัศนคติและการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรม พบว่ามีเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.79 ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 รู้จักคำว่าเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.21 คือ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนพบว่ามีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.43 ในเรื่องความรู้ที่ได้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีส่วนช่วยในการวางแผน การออมเงิน รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ในเรื่องเมื่อครอบครัวได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ครอบครัวมีเงินออมมากขึ้น ส่วนที่ทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 2.99 เกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมของหน่วยงานในการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุ/ปัญหาของการจัดทำบัญชีครัวเรือนและไม่จัดทำบัญชีครัวเรือน รวมทั้งเหตุผลในการเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่าประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ทำบัญชี คิดเป็นร้อยละ 65.22 สาเหตุที่จัดทำบัญชีเนื่องจากต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 61.8 รองลงมาเพื่อต้องการยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชการที่ 9 คิดเป็นร้อยละ 46.9 ส่วนผู้ที่เคยเข้ารับการอบรมที่ไม่จัดทำบัญชี คิดเป็นร้อยละ 34.78 สาเหตุที่ไม่จัดทำบัญชี เพราะไม่เข้าใจรูปแบบ/วิธีการจัดทำบัญชี ร้อยละ 18.6 รองลงมาเสียเวลาในการจัดทำ คิดเป็นร้อยละ 10 ส่วนประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ไม่จัดทำบัญชีคิดเป็นร้อยละ 67.5 สาเหตุที่ไม่จัดทำบัญชีเนื่องจากไม่เข้าใจรูปแบบ/วิธีการจัดทำบัญชี คิดเป็นร้อยละ 40.5 รองลงมาเสียเวลาในการจัดทำบัญชี คิดเป็นร้อยละ 19.6 ส่วนประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมที่จัดทำบัญชี คิดเป็นร้อยละ 32.5 สาเหตุที่จัดทำบัญชี เพราะต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว รองลงมาเพื่อต้องการยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง คิดเป็นร้อยละ 6.0 และพบว่าประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมและไม่เคยเข้ารับการอบรม ส่วนใหญ่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการ คิดเป็นร้อยละ 87.6 และร้อยละ 71.3

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาความรู้และทัศนคติของประชาชนในเขตอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้ประชาชนใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเศรษฐกิจระดับครัวเรือนได้นั้น ต้องอาศัยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยประชาชนต้องให้ความสำคัญ รู้ถึงประโยชน์ และมีทัศนคติที่ดี ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนและสามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนหาวิธีแก้ไขปัญหาของตนเองได้ โดยอาศัยความพอดี ความพอประมาณ เพื่อให้คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้และมีความพร้อมในการรับมือกับสิ่งที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สติชัย มโนการ (2560) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการพึ่งพาตนเองเพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน และสามารถจดบันทึกบัญชีได้อย่างถูกต้อง ต่อเนื่องสม่ำเสมอและหาวิธีแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนให้ความรู้และแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักเหตุผล มีความพอประมาณและรู้จักสร้างภูมิคุ้มกันตามหลักคุณธรรม สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ประชากรทั้ง 2 กลุ่มส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุตั้งแต่ 26 - 45 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกร มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน 5,001- 7,000 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือน มากกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน เหตุผลสำคัญของกลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีความต้องการความรู้เพิ่มเติมในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำบัญชีของครัวเรือนได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ โยตะสิงห์และคณะ (2563) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา ชุมชนบ้านแก่น้อย ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า รู้จักบัญชีครัวเรือนจากผู้นำชุมชน/ตัวแทนชุมชน มากที่สุด และทำบัญชีโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อต้องการทราบรายรับรายจ่ายของครอบครัวและเพื่อควบคุมรายจ่ายในครอบครัว

2. ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำบัญชีครัวเรือน ผลการเปรียบเทียบระหว่างประชากร 2 กลุ่ม พบว่า กลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่ มีความรู้อยู่ในระดับสูง ในขณะที่กลุ่มประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่ มีความรู้ในระดับปานกลางเท่านั้น สอดคล้องกับภาวินีย์ ธนาอนวัช (2557) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การวัดความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้ใหญ่บ้านและหัวหน้าครัวเรือนตำบลสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าระดับความรู้ของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55.0 ในเรื่องความรู้ที่ได้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยในการวางแผนการออมเงินในอนาคตได้มากที่สุด หัวหน้าครัวเรือนมีทำบัญชีและไม่จัดทำบัญชีในสัดส่วนเท่า ๆ กัน โดยสาเหตุหลักในการจัดทำบัญชี เพื่อต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เพื่อต้องการให้ครอบครัวมีฐานะดีขึ้น และต้องการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามลำดับ ส่วนสาเหตุที่ไม่จัดทำบัญชี

ครัวเรือน เนื่องจากไม่เข้าใจรูปแบบ/วิธีการจัดทำบัญชี เสียเวลาในการจัดทำ เห็นว่าไม่มีประโยชน์/ไม่จำเป็น ส่วนใหญ่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมการทำบัญชีครัวเรือนและยังสอดคล้องกับสภาพิต ศรีสว่างวงศ์ (2562) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งสามารถทำให้ทราบถึงรายรับ-รายจ่ายได้ และยังไม่มีความรู้ในการจัดทำบัญชีเท่าที่ควร ปัญหา และอุปสรรคของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ยังพบว่า ยังขาดเรื่องงบประมาณที่ใช้ในการบริหารงาน ไม่ค่อยมีเวลาในการจัดทำบัญชี และขาดหน่วยงานสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำบัญชีครัวเรือน

กลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีทัศนคติที่ดีกว่ากลุ่มประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยกลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมฯ มีทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง รู้จักคำว่าเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการได้นำความรู้จากแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่นในชุมชน ในขณะที่ทัศนคติของกลุ่มประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมฯ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ส่วนทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมฯ มีทัศนคติที่ดีกว่ากลุ่มประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมฯ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี โดยกลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีทัศนคติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่องความรู้ที่ได้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยในการวางแผนการออมเงินในอนาคตได้ ส่วนทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ขั้นตอนในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยาก ในขณะที่ทัศนคติของกลุ่มประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมฯ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่องความรู้ที่ได้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยในการวางแผนการออมเงินในอนาคต ส่วนทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรม/ให้ความรู้ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทกานต์ ทิพย์โสถ (2559) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ ของประชาชนในการทำบัญชี ครัวเรือนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าระดับความรู้ความเข้าใจของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความรู้ความเข้าใจของการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง ทัศนคติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีปัจจัยที่อยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ท่านคิดว่าการทำบัญชีครัวเรือนมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตเพียงใด 2) ท่านคิดว่าเมื่อครอบครัวของท่านได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ครอบครัวของท่านจะมีเงินออมมากขึ้น 3) ท่านคิดว่าความรู้ที่ได้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยในการวางแผนการออมเงินของท่านในอนาคตได้มากน้อย เพียงใด

4. ผลการเปรียบเทียบสาเหตุของการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมฯ มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากกว่ากลุ่มประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมฯ การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีสาเหตุมาจาก ต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว ต้องการยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลวง รัชกาลที่ 9 สาเหตุที่ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มประชากรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมฯ มากกว่ากลุ่มประชากรที่เคยเข้ารับการอบรมฯ การที่ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือนเนื่องจาก (1) ไม่เข้าใจรูปแบบ/วิธีการจัดทำบัญชี (2) เสียเวลาในการจัดทำบัญชี (3) มีความเห็นว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่มีประโยชน์และไม่จำเป็นต่อชีวิตประจำวันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรณชนก นิลมณีและคณะ (2558) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่ประสบปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้แก่ อ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือไม่ได้ ขาดประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ขาดการช่วยเหลือแนะนำอธิบายในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกณรงค์ เรืองรัตน์ (2561) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและแนวทางการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในครัวเรือนของพนักงานในเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านปัจจัยภายในของการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย รู้จักบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน ระดับปานกลาง วัตถุประสงค์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อควบคุมรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน ประโยชน์ในการจัดทำบัญชี ทำให้ทราบถึงรายรับ-รายจ่ายและหนี้สินต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้คนทำงานมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน เพราะภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว ปัจจัยภายนอกของการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน มีภาวะทางด้านเศรษฐกิจจึงต้องมาสนใจการทำบัญชี โดยการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน ส่งผลให้มีเงินออมมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/หน่วยงานของรัฐควรให้ความสำคัญและสนับสนุนให้มีการจัดการฝึกอบรม เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยใช้แนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน
2. ผู้นำชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจ และเสริมสร้างองค์ความรู้ในเรื่องบัญชีครัวเรือนและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับประชาชนในชุมชนเพื่อให้ประชาชนใน

ชุมชนสามารถจัดทำบัญชีครัวเรือน รู้รายรับ รายจ่ายและสามารถวางแผนทางการเงินให้กับครอบครัวของตนเองได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจถึงความรู้และทัศนคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เฉพาะของประชาชนในเขตอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรีเท่านั้น สำหรับผู้ที่สนใจสามารถศึกษาเพิ่มเติมในระดับจังหวัดและขยายผลไปยังพื้นที่อื่น ๆ

2. ควรมีการศึกษาประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อประชาชนที่ยังไม่ได้เข้ารับการอบรมว่าปัจจัยใดมีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญต่อการจัดโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนของหน่วยงานต่าง ๆ ในอนาคต ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการไม่จัดทำบัญชีครัวเรือนในภาคประชาชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จังหวัดกาญจนบุรี. (2564). *โครงการเสริมสร้างการจัดทำบัญชีครัวเรือน*.

สืบค้น 10 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.cad.go.th>

กรมการปกครอง สำนักบริหารการทะเบียน. (2564). *สถิติประชากรทางทะเบียนราษฎร*. สืบค้น

5 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.bora.dopa.go.th>

ธรรณชนก นิลมณีและคณะ. (2558). *การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี*.

รายงานผลการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

นิรมล กิตติกุล. (2552). *วิธีวิจัยทางธุรกิจ*. นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป.

นัฐกานต์ ทิพย์โสทธิ. (2559). *ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ ของประชาชนในการทำบัญชีครัวเรือนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิครั้งที่ 1. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. 941-951.*

ปาริชาติ โยตะสิงห์และคณะ. (2563). *การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. รายงานผลการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.*

ปภาพิต ศรีสว่างวงศ์. (2562). *แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีได้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม. รายงานผลการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2550). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 7.

กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาวินัย ธนาอนวัช. (2557). *การวัดความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ. 1(1), 7-13.*

- เสรี ลาขโรจน์. (2552). สภาพการวัดและประเมินผลการศึกษาในโรงเรียนในมหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช. เอกสารการสอนชุด วิชาการบริหารและการจัดการการวัดและประเมินผล
การศึกษา หน่วยที่ 3. พิมพ์ครั้งที่ 8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน 2564. สืบค้น 5
มกราคม จาก <https://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/home.aspx>.
- เอกณรงค์ เรืองรัตน์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและแนวทางการส่งเสริมการจัดทำบัญชี
รายรับ-รายจ่ายในครัวเรือนของคนทำงาน ในเขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร.
การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.